

מהדורת סיכומי גליון 16

סיכומי הדף - הידומי

רבי יחזקע בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - דומה לאדם שחזרע ואינו קוצר. פנחס דרין צ"ט

מסכת שבת לח - מד

ולאנשי טבריה: אסרו חכמים להשתתף במים שהוחמו בשבת, (וזה אסור גם לר"ש).

מתי אמרי' שהלכה כדברי המכריע ומתי לא?

יתכן וזה רק במשניות ולא בברייתות, וכן כשהמכריע הוא תלמיד של החולקים ל"א.

דף מ

מרחץ שנתחמם בע"ש ופקקו את נקביו - רוחץ בו מיד במוצ"ש. [לא הוחם בשבת].

וביום טוב - נכנס ומזיע, ויוצא ומשתטף בבית החיצון, ומחלוקת אם צריך שהחמין יהיו מחופה בנסרים.

תהליך גזירת 'מרחצאות'...

בתחילה היו רוחצין בחמין שהוחמו מערב שבת, עד שאסרו זאת [שלא ירחצו במים שהוחמו בשבת, ויאמרו 'מע"ש הוחם המים'], ואח"כ אסרו אפילו להזיע [שלא ירחצו ויאמר 'מזיעים אנחנו'], ואח"כ אסרו חמי טבריה [שלא ירחצו ויאמר 'חמי טבריה הם'], וכשראו שא"א לעמוד בזה שוב התירו את חמי טבריה.

העובר על איסור דרבנן, מותר לקרותו רשע.

מותר לטייל באמבטיות של כרכים בלי כוונה להזיע, אבל של כפרים אסור, [כיון שהם קטנים ודאי יזיעו]

מותר להתחמם כנגד המדורה ולאחמ"כ להשתטף בצונן, ולא הפוך [מפשיר מים שעליו, ונמצא כאילו רחץ בחמין].

מותר לחמם אלונטית ולהניחה על בני מעים בשבת, אבל קומקומוס אפילו בחול אסור [סכנה].

האם מותר לבשל (עד כדי שכריסו של תינוק נכוית) ולהפשיר (פחות מבישול) שמן?

לת"ק: מותר להפשיר מים אבל לא לבשלה, אבל שמן: **רבה:** מותר אפילו לבשל, **לרנב"י** אסור אפילו להפשירו, [הפשר כבישול], (וכן למד ר' יצחק מהנהגת רבי, ובכלי שני מותר)

לר"י: אסור לבשל שמן, אבל מותר להפשירו, (וכן סבר שמואל)

לרשב"ג: גם להפשיר שמן אסור, אבל כלאחר יד [ע"י שסכה ממנו לתינוק ומניחתו כנגד המדורה] מותר להפשיר.

מה מותר לומר בבית המרחץ?

אף שדברים של קודש - אסור לאומרן בלשון חול, מ"מ מותר לומר הלכה כדי להפריש מאיסורא. אבל דברים של חול - מותר לאומרן אפילו בלשון קודש.

אין מדיחין ואין סכין את הקרקע [שמא ישווה גומות]

המבשל בחמי טבריה בשבת - חייב מכת מרדות.

מתי מותר לשוט בשבת ומתי לא?

בנהר, ובבריכה (אפילו עומדת בחצר שאין חשש התזת מי חוץ לד"א), אם אין שפתה גבוהה אסור [יבוא לגבל את המים ע"י רגליו \ דומה לנהר].

אבל בבריכה שיש לה שפה, יש ספק אם מותר לשוט, ואם אינו רגליו ודאי מותר,

דף לח

שיחה קדירה ע"ג הכירה שאינה גו"ק, האם התבשיל נאסר?

אם מצטמק ורע לו - מותר, אם מצטמק ויפה לו: **לר"מ** מותר, (אף שלכתחילה אסור להשהות) **לר"י** אסור, ואם אינו מבושל כ"צ לכו"ע אסור במזיד, (כמו מבשל) **ולאחר** מכן,

לר"ב: גזרו שבין שוגג בין מזיד, אסור [ל"ד למבשל - מערימים שאומרים שהם שוגג]

לר' יוסף: בין בשוגג בין מזיד, מותר [ל"ד למבשל - כי לא עבד מעשה], ונשאר בקושיא.

מתי מותר להתזיר קדירה שסולקה מע"ג האש?

מותר להתזיר אפילו בשבת **ביום**, (אף שלא מוכח כשמסלקה שעתיד להתזירה)

לרבי תדאי: רק בעודן בידו, **לריו"ח**, אפילו הניחה על גבי קרקע,

לל"ק: נחלקו כשדעתו להתזיר, אבל אם אין דעתו להתזיר תמיד אסור,

לל"ב: נחלקו כשאין דעתו להתזיר, אבל דעתו להתזיר תמיד מותר,

ספק כשתלאה במקל, הניחה על גבי מטה, או כשפינה המים ממיחם למיחם, (אם מותר להתזיר את המיחם השני).

מה דינו של תנור (חומו רב - קצר מלמעלה) **ומה דינו של כופת** (שפיתת קדירה א' - חומו רב מכירה ופחות מתנור)?

תנור: אפילו הסיקו בקש ובגבבא (שאינן גחלים), וכ"ש בגפת וגרף, אסור ליתן ע"ג ובתוכו קדירה, **וכן** לסמוך ע"י אסור (דלא כדסבר ר' יוסף למימר).

כופת: אם הסיקו בקש דינו ככירה, ואם הסיקו בגפת דינו כתנור שאפילו גרוף אסור,

אסור לגלגל ביצה מה"ת, (ואפילו להניחו סמוך למיחם אסור), [דומיא דמה שאסור להדיח דג, כשהדחתו היא גמר מלאכתו]

דף לט

מה הדין לבשל בחמה ובתולדותיו, ובאור ובתולדותיו?

בחמה - לכו"ע מותר

בתולדות האור - לכו"ע אסור,

בתולדות החמה - לרבנן אסור (ולכן אסור להפקיע ביצה בסודר שהוחם בחמה) [גזרינן אטו תולדות האור], ולר' יוסי לא גזרו,

מה טעם שאסור להטמין ביצה בחול?

לרבה: גזרה שמא יטמין ברמץ. **לרב יוסף:** מפני שמזיז עפר ממקומו. (ונ"מ בעפר תיחוח).

וע"ג גג לכו"ע מותר [כי אין מה לגזור, אין הטמנה, ואין שם עפר]

מדוע אסרו חכמים לאנשי טבריה להביא סילון של צונן לתוך אמה של חמין?

לרבה שמא יטמין ברמץ, **וכן** למד ר"ח משם שאסור להטמין מבע"י בדבר המוסיף הבל, **לר' יוסף** משום דדמי למבשל בתולדת חמה, ולר"י תולדת אור, (פתחי גדינום),

(לעולא הלכה כאנשי טבריה, ור"נ סובר שגם הם הוודו לדברי חכמים)

מתי ואיך מותרים לרחוץ בשבת ויו"ט?

חמין שהוחמו מערב שבת, למחר רוחץ בהן: **לשמואל:** רק פניו ידיו ורגליו, **לרב:** פניו ידיו ורגליו בב"א, וכל גופו רק אבר אבר, (ולל"ב כל גופו בב"א חוץ מאבר אחד, ואיתותה)

חמין שהוחמו בשבת, אסור אפילו פניו ידיו ורגליו,

חמין שהוחמו ביו"ט, לב"ה מותר אפילו להחם מים לפניו ידיו ורגליו, ולב"ש רק בריבוי עם מים לשתיה,

שטיפת הגוף במים שהוחמו מערב שבת: **לר"מ** תמיד אסור, **לר"ש** תמיד מותר, **לר"י** בצונן מותר, בחמין אסור, (וכן הלכה), וכל המחלוקת - היא בקרקע, אבל בכלי - לכו"ע אסור.

[הרואה אומר 'היום הוחמתי']

תמיד אסור, ורק בשעת פחד מותר, (וכגון בעומד ע"ג הנהר) [שאינו חשש הרהור], (כמו שקיימ"ל שגויים לא מנסכים בשעת מלחמה)

מתי אין להניח ידיו כנגד פניו של מטה, ומתי מותר?

בירידתו לנהר אסור [כאילו כופר בכריתו של אברהם], אבל בעלייתו מותר. (ור"ז תמיד הלך בזקופה, ור"ב תמיד היה הולך בשחייה)

כל העולה מבבל לארץ ישראל עובר בעשה.

כמה סודות על הטבע...

אכל ולא שתה – אכילתו דם, תחילת חולי מעיים.

אכל ולא הלך ד"א – אכילתו מרקבת, וזהו תחילת ריח רע.

הנצרך לנפקיו ואכל – דומה לתנור שהסיקוהו על גבי אפרו, וזהו תחילת ריח זוהמא.

הבל בית המרחץ מוציא הבל הזיעה שיש בגוף.

רחץ בחמין ולא שתה מהן – דומה לתנור שהסיקוהו מבחוץ ולא הסיקוהו מבפנים,

רחץ בחמין ולא נשתטף בצונן – דומה לברזל שהכניסוהו לאור ולא הכניסוהו לצונן.

רחץ ולא סך – דומה למים על גבי חבית.

מה דינם של מוליאר ואנטיכי?

מוליאר: (מים מבפנים, וגחלים מבחוץ), אם הוא גרוף שותין הימנו בשבת.

אנטיכי: (בי כירי (כירה עם דופן המחלקה), ו"א גם בי דודי (דוד עם שוליים באמצע)), אף על פי שגורפה – אין שותין הימנה.

המיחם שפניה ממנו מים חמין – לא יתן לתוכן מים מועטים כדי שיחמו, [מבשל]

אבל לתת בו מים מרובים (להפשירו), לר"ש מותר, [אינו מתכוון לצרפו], (וכן סבר שמואל), לר"י אסור [אינו מתכוון אסור] (וכן סבר רב).

דף מב

איזה גחלת מותר לכבות ומתי, ואיזה אסור?

מכבין גחלת של מתכת ברשות הרבים בשביל שלא יזוקו בה רבים, [לא שייך בו איסור תורה של מכבה (דלא עושים איתה פחם)].

אבל גחלת של עץ, לר"י יהודה, אסור [מלשאצ"ג חייב] (וכן סבר שמואל), לר"ש מותר [מלשאצ"ג פטור, והכא משום צורך התירן]

מתי מותר לערב חמים וצונן בשבת?

לב"ש: חמין לתוך כבוס צונן מותר, [תתאה גבר, לא ניחא שיחמו הרבה] צונן לתוך החמין (שבכלי שני), אסור [תתאה גבר].

לב"ה: שניה מותר, [כלי שני אינו מבשל], אבל בכלי ראשון ס"ל כב"ש הנ"ל.

לרשב"מ: שניה מותר, (וכן הלכה), (אף שהיה צד לפרש דבריו כש"ב"ש, אבל למסק' אין הכרח).

ספל (כלי שני, אפי' שניחא ליה שיחמו הרבה (כיון שהוא לרחיצה)), מ"מ אינו כאמבטי, ומותר לערות בו בין צונן לתוך חמין ובין הפוך, כבכלי שלי, (דלא כדסבר רב יוסף).

האם מותר לתת תבלין לתוך האילפס והקדרה (כלי ראשון שהעבירם מע"ג האש)? לת"ק אסור, ולר"י מותר חוץ מאש יש חומץ בתבשיל, אבל בכלי שני לכר"ע מותר,

מה דינו של מלח לתת לתוך קדירה?

הו"א של רב יוסף: כמו תבלין, (לכלי ראשון אסור, לכלי שני מותר)

לר"י חייא (ל"ק): אפי' בכלי שני מתבשל ואסור.

לרב נחמ"א: אפי' בכלי ראשון אינו מתבשל ומותר. (וכן סבר ר' חייא בל"ב)

מה טעם שאסור לתת כלי תחת הנר בשבת (ובע"ש מותר) כדי לקבל בו את השמן?

א] לר"ב: הצלה שאינה מצויה לא התירו, (ולכן אסור לתת כלי תחת התרנגולת המטילה במקום מדרון לקבל ביצתה שלא תשבר, [כי אי"ז מצוי שתטיל שם], אבל לכפות כלי על ביצה הנמצא באשפה, מותר, [מצוי שתטיל שם ביצה]),

ב] לרב יוסף: ביטול כלי מהיכנו [כאילו מחברו בטיט] (ולכן אסור לתת כלי תחת התרנגולת לקבל ביצתה (בכל גווי'), [כי הוא מבטל כלי מהיכנו], אבל לכפות כלי על הביצה מותר).

ג] לרבי יצחק: אין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל, (ולפ"ז באמת אפי' לכפות כלי על ביצה, וכמו כן אם יש מת המוטל בחמה, (ואסור לטלטל דבר לצורכו), באים שני בני אדם ויושבין בצדו, כשחם להם מלמטה – מביאים כ"א מיטה, וכשחם להם מלמעלה – מביאים מחצלת ופורסין עליהן. וכ"א זוקף את מיטתו, ונמצאת מחיצה עשויה מאליה).

דף מג

יש כמה משניות וברייתות שצריך ליישב לפי דברי שלושת האמוראים הנ"ל.

- נשברה לו חבית של טבל בראש גגו - מביא כלי ומניח תחתיה. לר"ב, מיירי בחביות חדשות שזה שכיח שיפקעו \ לרב יוסף, הטבל נחשב 'מוכך' [שאם עבר ותקינו מתוקן] \ לר"י יצחק, מיירי כשנטל כלי לצורך מקומו, ולכן מותר להמשיך לטלטלו.

- נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות. לר"ב, ניצוצות שכיחו \ לרב יוסף, ניצוצות אין בהם ממש, [ואין כאן ביטול כלי] \ לר"י יצחק כנ"ל,

- כופין קערה על הנר שלא יאחו בקורה. לר"ב, בבית נמוך, דשכיח בה דליקה \ לרב יוסף לא קשה כלום \ לרבי יצחק כנ"ל.

- קורה שנשברה סומכין אותה בספסל ובארוכות המטה. לר"ב, בקורה חדשה שעשויה להיפקע \ לרב יוסף, סמכה בצורה רפויה דאי בעי שקיל \ לר"י יצחק כנ"ל,

- נותנין כלי תחת הדלף בשבת, לר"ב, בבית חדש דשכיח שידלף \ לרב יוסף, בדלף הראוי, לר"י יצחק כנ"ל,

- כופין את הסל לפני האפרוחין שיעלו וירדו, לר"ב זה הצלה מצויה \ לרב יוסף מותר לטלטל את הסל, (כשלא היו האפרוחים עליו בה"ש, ולא היה מיגו דאיתקצאי), ומימלא אין כאן ביטול כלי, לר"י יצחק כנ"ל

הברייתות הבאות קשות רק לר"י יצחק.

- ביצה שנולדה בשבת, או ביום טוב - כופה עליה כלי בשביל שלא תשבר - בשנטל הכלי לצורך למקומו,

- פורסין מחצלות ע"ג אבנים בשבת - באבנים שראויות לבית הכסא. (אינן מוקצות)

- פורסין מחצלות ע"ג לבנים בשבת - בלבנים שנשארו מבנין שראויות לשבת עליהן.

- פורסין מחצלת על גבי כוורת דבורים בשבת להגן מן החמה, ומן הגשמים - בימות החמה יש דבש בכוורת, ובימות הגשמים יש שתי חלות וחישוב עליהם, (וזה איתא כר"י, דלר"ש החלות לא מוקצות כלל, ולר"י צריך להיזהר שלא יעשנה מצודה), וי"א דמיירי בניסן ותשרי שיש דבש.

מתי ואיך מותר לטלטל מת?

מוטל בחמה: מניח עליו ככר או תינוק ומטלטלו. ואם אין, י"א שמותר לטלטלו מן הצד (ע"י המטה), וי"ח [לטלטל מן הצד שמיה טלטול]

מפני הדליקה: לת"ק אין מצילין, ולר"י בן לקיש: מצילין, [מתוך שבהול על מתו, אי לא שרית ליה - אתי לכבויו \ (או משום שמותר לטלטלו מן הצד)]. (וכן הלכה)

דף מד

איזה נר מותר לטלטל ואיזה אסור?

לר"י: חדש מותר, ישן אסור [מוקצה מחמת מיאוס], וכן נר שהדליקו אסור לטלטלו ולהשתמש בשמן [איתקצאי].

לר"ש: הכל מותר חוץ מנר הדולק בשבת [שמא יכבהו בטלטולו \ בסיס לשלהבת האסורה], אבל נר שכבה מותר לטלטלו, ולהשתמש בשמן, [ל"ל איתקצאי], חוץ מבנר גדול [אסח דעתיה לכל השבת].

לר"מ: הכל מותר חוץ מנר שהדליקו בשבת [אפי' שכבה], [איתקצאי בבה"ש]

לר"א: מותר להסתפק בשמן של הנר אפי' כשהוא דולק, [יותר מיקל מר"ש אבין],

בקצרה: איתקצאי בבה"ש: לר"י ור"מ יש, ולר"ש ור"א אין,

'מוקצה מחמת מיאוס': לר"י יש, לר"ש ור"מ ור"א אין,

'בסיס': לכר"ע יש,

מטה שיחדה למעות, רק אם הניח עליה מעות פ"א בחול - אסור לטלטלה [כר"י]

ואם לא יחדה למעות, רק אם היו עליה מעות בבה"ש אסור [איתקצאי היותו בסיס בבה"ש]

וכ"ז לר"י, (וכ"פ רב אם לא בשעת הדחק שהיקל כר"ש), אבל לר"ש דל"ל איתקצאי רק אם יש עכשיו מעות אסור לטלטלה,

מוכני (גלגל) של שידה שעשויה להישמט - אינה כמחוברת לקבל טומאה איתה, ואין נמדדת עמה לשיעור מ"ס, ואינה מצלת כלים מלהיטמאות בבית הקברות, (אף כשהשידה עצמה מצלת),